

Η ΦΩΝΗ ΤΗΣ ΣΙΩΠΗΣ

Με φωνές γεμάτη η ζωή. Θόρυβοι μηχανών. Ιαχές του πλήθους στις πλατείες. Λόγοι αρμονικοί, μα και κραυγές άναρθρες. Τραγούδια χαρούμενα. Όμως, και γοερό μοιρολόγιο. Φωνές αμέτρητες της κοινωνίας...

Όμως φωνές και της φύσης. Ο φλοίσβος του βερού, στα ποτάμια και τις θάλασσες. Βροχή, καταιγίδες, αστραπόβροντα, ηχούν, κροτούν, αναστατώνουν, κλαγγή δύλων θυμίζουν. Δεν εκφράζεται η φύση μόνο με τα έντονα χρώματά της, με τα πανέμορφα λουλούδια, που την στολίζουν. Υμνούν την ομορφιά της τα πουλιά με τα κελαρήματά τους. Γοητεύει η μουσική τους αρμονία.

Αμπρός ο ήλιος ανατέλει και στέκεται μεσουράνα. Κάτω από το βλέμμα του λειτουργεί η επίγεια ζωή με τις ποικίλες φωνές και τους θορύβους της. Και όταν πάει να βασιλέψει, σταματούν οι φωνές, κοπάζουν οι θόρυβοι. Τα διαδέχεται όλα η σιωπή της νύχτας. Το φως γοητεύει, συγκινεί, αναστατώνει. Το σκοτάδι της νύχτας φέρνει με την ηρεμία και τη σιωπή. Ο πρωταγωνιστής του θορύβου, ο άνθρωπος, πέφτει στην αγκαλιά του ύπνου και σιωπά...

Σιγή της ζωής η νύχτα. Είναι τόχα; Στήνεται το βλέμμα μέσα στα σκοτάδια της νύχτας. Πριν από λίγη ώρα χάθηκε ο ήλιος. Πάνω από τους σκοτεινούς ορίζοντες στέκεται σιωπή ή μεγαλοπρέπεια του έναστρου ουρανού. Είναι μεσάνυχτα. Προκαλεί δέος η σιωπή της νύχτας. Τα σκοτάδια είναι ανέκφραστα. Δεν ακούονται πώρα αλαζονικές χαρές, θόρυβοι, κραυγές. Τώρα υπάρχει αυτοσυγκέντρωση. Μια απέραντη σκοτεινή σιωπή απλώνεται στα τέσσερα σημεία του σύμπαντος.

Είναι όμως τα σκοτάδια τόσο ανέκφραστα; Υπάρχει τόχα απόλυτη σιγή; Μπαίνουν οι αισθήσεις όλες σε έντονη λειτουργία. Και νύ: Στο πυκνό σκοτάδι, κάπου κάπου δίνουν το παρόν λίγες πυγολαμπίδες, ελπίδες φωτός. Ακούονται ακόμα μέσα στη μυστηριακή ατμόσφαιρα της νύχτας παράξενοι φίθυροι της φύσης, που επιβεβαιώνουν μάλλον σαν εξαιρέσεις το δέος και τη σιγή της νύχτας. Και πάνω απ' όλα, προβάλλει το μακρινό φως των αστεριών στον ουράνιο θόλο. Προς όψη τούτα, σε ώρες μοναξιάς, στρέφεται συχνά το βλέμμα του ανθρώπου, αναζητώντας την αισιοδοξία της σπόγνωσης. Παράξενη η όψη της νύχτας. Παράξενη και η σιγή της. Τελει η σιγή, να μην έχω μία φορά την ευθύνη της ημέρας, αλλά της σιγής... Σιωπές κραυγές και θόρυβους, χωρίς αλλελαγμούς και προκλήσεις,

Τα θορυβώδη στοιχεία της ημέρας, παρακολουθούν βουβά τη σκέψη μέσα στη νύχτα. Εικόνες ξεθωριασμένες, σπόνηται κραυγών και αλλαλαγμών, αδύναμα στοιχεία τώρα. Η σιωπή της νύχτας είναι πιο ισχυρή. Κάνει φωτεινότερο το στοχασμό, αληθινότερο το αίσθημα...

Και, πύει ο στοχασμός στον Δημιουργό: Ύστερα στο δημιούργημά του. Αυτό είναι ορατό. Ο Δημιουργός είναι άδρατος και σιωπηλός: Άγρυπνος ο άνθρωπος μέσα στη σιγή της νύχτας, ποθεί έντονα να ακούσει τη φωνή του σιωπηλού Δημιουργού: ...Δεν το κατορθώνει και τη μελαγχολία του μετριάζει το ορατό δημιούργημά του...

Όσα σου μιλούν, τα ξέρεις, τα ζεις, τα χαίρεσαι, αλλά και τα αποστρέφσαι κάποτε. Όλα τα ορατά σε εντυπωσιάζουν, σε χαροποιούν, σε αναστατώνουν, αλλά και σε κουράζουν, κάποτε και σε απελπίζουν. Είναι ωστόσο τα γνώριμα στοιχεία της ζωής, τόσο γνώριμα που προκλούν, μετά από τη διαδικασία της ρουτίνας, τον κορεσμό της ικανοποίησης. Και τότε, στρέφσαι προς το μυστήριο της σιωπής, της αυτοσυγκέντρωσης...

Με τούτα τα αισθήματα και τους στοχασμούς, αναζητώντας περισσότερη σιωπή, συνεχίζεις την αγρυπνία σου. Φτάνεις κοντά στην αυγή. Την κοιτάζεις κατάματα. Είναι θολή η όψη της κι ως είναι προμήνυμα της ημέρας. Τούτη η αυγή μιλάει παράξενα...

- Όπως κάθε φορά, λέει η αυγή, ξεπηδώ μέσα από τη νύχτα, έτσι και τώρα πρόβαλα. Όμως, καθώς γεννιόμουν απόψε, παρακολούθησα την αγωνία του ανθρώπου. Στοχάστηκα μαζί του, συγκινηθήκα μαζί του...

Θέλω, πριν ξημερώσει, κάποιο μυστικό να αποκαλύψω. Η γέννησή μου μέσα στα σκοτάδια της νύχτας μου αφήνει πάντα τη μόνιμη πίκρα, ότι είμαι της νύχτας γέννημα. Γιατί τάχα να μην ήμουν γέννημα του φωτός; Ανοίγω το δρόμο του ήλιου, που σκορπάει το φως, φέρνει τη μέρα. Αρχίζουν τότε οι φωνές και οι θόρυβοι, οι αλλαλαγμοί και οι κραυγές. Όλα τα δεινά κατασκευάζονται μέσα στο φως. Η νύχτα δουλεύει με τα στοιχεία της μέρας. Με κούρασε ο θόρυβος, προπάντων, οι κραυγές, οι φωνές των ανθρώπων... Θα ποθούσα να είμαι προμήνυμα της σιωπής... Λες. Λαλούν μόνο οι δικτόπορες. Φωνάζουν πως η σιγή του λαού θέλα, προσθέτει η αυγή, να μην έχω μια φορά τη ευθύνη της ημέρας, αλλά της σιωπής... Χωρίς κραυγές και θόρυβους, χωρίς αλλαλαγμούς και προκλήσεις,

διαλλάγημα και διακηρύξεις. Δεν είναι η φωνή της σιωπής λαλιά που αντηχεί. Η φωνή της σιωπής είναι έμμεση έκφραση εκείνων που παραλείπει ο θετικός λόγος. Είναι φωνή που δεν ακούεται σαν ήχος. Είναι θέση, στάση και συμπεριφορά απέναντι στα όσα λέγονται, ακούονται και γίνονται. Η φωνή της σιωπής, που μια γεύση έδωσε η σιγή αυτής της νύχτας και η δική μου όψη, δεν είναι σόλπισμα έμεσο της ζωής. Δεν απηχεί μέσα στην πολυπραγμοσύνη της ημέρας. Δεν έχει σχέση με την αρμονία του λόγου, ούτε και με γλυκειές μουσικές νό-
τες. Η φωνή της σιωπής είναι η πολύμορφη αντίδραση σε όλες τις άλλες φωνές.

Θέλησα να προβάλλω τούτο το ζημέρωμα μ' αυτή την όψη, να γίνω μια αυγή αλλιώςτική, βυθισμένη στη σιωπή. Αν μίλησα, θέλησα να βοηθήσω, για να ακου-
στεί μέσα από τη σιωπή, την κάθε σιωπή, μια αλλιώςτική φωνή...

Συγκλονιστικά τα λόγια της αυγής. Θυμίζουν τα πλαίσια της ημέρας, όπου δεν υπάρχουν μόνον οι θόρυβοι και οι κραυγές. Υπάρχουν και οι σιωπηλοί άν-
θρωποι, συχνά, με την τραγική μοίρα, τη δραματική πορεία. Δίνουν στο βωμό της ζωής ολόκληρο τον εαυτό τους. Εισπράττουν μόνο λίγες αμφίβολες χαρές. Κάνουν αναρίθμητες θυσίες εκτελώντας μύρια καθήκοντα. Κατανοούν τα πάντα και δεν έχουν την ελάχιστη κατανόηση. Δέχονται προκλήσεις κάθε μέρα και δεν διαμαρτύρονται. Υπομένουν και σιωπούν. Απέναντι στους θορύβους αντιπα-
ραθέτουν τη σιωπή. Απέναντι στους αλλασαγμούς, τη σιγή...

Κυλούνε ήσυχα τα νερά του ποταμιού. Ανεπαίσθητος ο φλοίσβος τους. Κι ό-
μως, ο απαλός τούτος φλοίσβος ξαφνικά βοή χείμαρρου γίνεται. Λευκό σύννεφο στον ουρανό κρέμεται και το γαλάζιο φόντο του στολίζει. Ξαφνικά μαυρίζει και άγρια καταιγίδα γίνεται συνταράζοντας το Σύμπαν με τ' αστραπόβροντά του.

Γαληνεμένοι οι ωκεανοί, υγρόστρατες ειρήνης με τα καράβια π' αρμενίζουν. Μα, φουρτούνες αναπάντεχες ναυάγεια προκαλούν. Κι άλλοι μονοί. Η σιγή των όπλων, με την παραζάλη σε κλαγγή ολέθρου μετατρέπεται:

Ενώ το όχημα της γης με του θεού πορεύεται τη βούληση, απροσδόκητα φοβε-
ρή θεομηνία με το σεισμό το συνταράζει...

Παντού το ίδιο. Στην πολιτική υποδούλωση, βυθισμένος σε απόλυτη πολιτική σιγή ολόκληρος ο λαός. Λαλούν μόνο οι δικτάτορες. Φωνάζουν πως η σιγή του λαού είναι και η σωτηρία του. Όμως, ο μέγας σιωπηλός, ο σκλάβος, έχει φωνή,

που κάποτε ξεσπά.

Και στα πλαίσια της απλής ζωής, της καθημερινής ρουτίνας, μαντεύεις τη φωνή της σιωπής. Άλλοτε φανερώνει το φως της ψυχής κι άλλοτε το σκοτεινό στοιχείο της, αρετή και κακία αντιστοιχά.

Έχεις βέβαια σαν άνθρωπος το λόγο ως δικαίωμα. Έχεις όμως και πράξεις. Μη φωνασκείς άδικα, γιατί τα έργα σου μπορούν να σε διαφεύσουν. Κι όταν αδικείς, πάλι η σιγή είναι προτιμότερη, γιατί η φωνή της είναι πάντα πειστικότερη.

Είναι αλήθεια, πως όσα νομίζεις ότι ξέρεις είναι λιγότερα από κείνα που στοχάζεσαι και δεν μπορείς ή δεν πρέπει να εκφράσεις. Η σιωπή έχει πάντα φωνή, που σίγουρα ακούεται στο πέρασμα του χρόνου.

Της νύχτας η σιγή... Της αυγής η πίκρα κι ο λόγος για τη σιωπή... Και του Δημιουργού η σιωπή... μαζί με τις εκφράσεις και τα ξεσπάσματα των στοιχείων της φύσης... Των ανθρώπων η σιωπή... όλα τούτα πληγώνουν το αίσθημα και το εξωραϊζουν ταυτόχρονα. Πληγώνουν το στοχασμό και τον κόνουν πιο φωτεινό.

Είναι αλάθητη η διαίσθηση: Πιο αληθινή η φωνή της σιωπής, που μοιάζει με λαμπρό φως μέσα σε πυκνό σκοτάδι....

Στάθης Ι. Ευσταθιάδης